

16 נובמבר 2021

לכבוד,

מועצת רשות המים

במייל – council@water.gov.il

להלן התייחסותנו לעניין ההצעה לאסדרה בתחום אספקת המים למטרת בית במרחב הכפרי, עמדה זו הינה בנוסף לעמדת משרדנו לעניין דוחות כספיים ע"פ כללי המים (קביעת תנאים ברישיון) (תיקון) התשפ"א-2021 שמוגשת בפרד.:

כללי מטרת האסדרה ע"פ רשות המים הינן :

- שיפור בתחזוקת תשתיות מים
- שיפור השירות לצרכן הקצה
- מניעת פיצול בין חיובי המים והביוב

בחרתי להציג את הבעיות/הטיות במיתווה המוצע תוך התייחסות לדו"ח הערכת השפעות הרגולציה (RIA) שהתבסס על דוח ביניים משנת 2016 (ההדגשה שלי צ.י.) של חב ADALIA.

בין הבעיות שניתן להצביע עליהן במרחב זה • – מחסור בתשתיות לאספקת השירותים ורמת תחזוקה ירודה, הפוגעים באספקת השירותים בשגרה ובחירום •; רמת שירות נמוכה לצרכנים •; ריבוי קיצוני של ספקים ביחס למספר מקבלי השירות •; הסתמכות של בעלי רישיונות על קבלנים ונותני שירותים והעדר אחריות להבטחת איכות השירות •; כניסה של התיישבות לא חקלאית ליישובים חקלאיים, שהביא לכך שבעלי הרישיון אינם עוד גורם בעל קשר לאוכלוסיה מקבלת השירות •; תעריפים שאינם משקפים את עלויות השירות ולצד זאת מצבים שבהם התעריף לשירותי המים והביוב גבוה מהתעריפים במגזר העירוני.

הנחת העבודה של הכללים הינה כי העתקת מודל התאגידים העירוניים במרחב הכפרי ע"י איגום הספקת המים בידי המועצות האזוריות הינו הפתרון לבעיות שקיימות בהספקת המים במרחב הכפרי, הנחה מוטעית ולא מבוססת מכמה טעמים,

- א. מבנה משק המים בייחוד בישובים המתוכננים שונה מהותית המבנה שקיים היה ברשויות מקומיות, מדובר בהספקת מים הן לחקלאות והן לבית במרבית המקרים בתשתית אחודה שלא ניתנת לפיצול אלה בהשקעות עתק.
- ב. חלק מהמועצות כבר היום מספקות שירותי מים, הניסיון הנצבר עד כה מצביע על רמת שירות נמוכה ביותר, רמת אחזקת תשתיות בעייתית וזו בלשון המעטה (מציע לבקר בישוב בת חפר, ישוב קהילתי גדול של למעלה מ 4,000 נפשות רק להמחשה).
- ג. שירות לצרכן בתאגידים – כגורם מקצועי שמתחכך לא מעט מול התאגידים העירוניים ובניגוד לסקרים שאתם מפרסמים השירות לצרכן הקצה זמינות השירות גרוע שבעתיים מהשירות אותו מקבל התושב בישובים המתוכננים.

כמויות מים לספק

"נתונים אלו ממחישים את הבעיה המשמעותית של אי מיצוי יתרונות לגודל: ספק ממוצע מספק לצרכי הבית רק כ-12.0 מל"ק לשנה בלבד. להמחשת מצב בלתי סביר ולשם השוואה, תאגיד מים וביוב ממוצע, מספק למעלה מ 10-מיליון מ"ק בשנה פי – 83 יותר מספק ממוצע במרחב הכפרי."

הקביעה אינה נכונה מרבית הספקים מספקים כמויות גדולות מאוד של מים לחקלאות בנוסף למים הביתיים על אותן תשתיות.

בטחון מים

"לאגף לביטחון מים אין מידע מספק לגבי מוכנות ספקי המים ביישובים שבמרחב הכפרי, עיקר הפעילות מתבצעת מול המועצות האזוריות ולא מול ספקי המים. זאת, בשל מספר סיבות ובהן ריבוי הספקים המקומיים וחוסר האפשרות לקיים לגביהם פיקוח אפקטיבי, כמו כן, אופיים של הספקים המקומיים אינו מאפשר עבודה ועמידה בנהלי חירום והאגף לביטחון מים שכן מדובר בספקים בעלי איתנות פיננסית נמוכה, מחסור בכח אדם ובמשאבים לוגיסטיים רלוונטיים "

אפשרות לפיקוח אפקטיבי- האם משטרת ישראל תפנה לממשלה להפחית בצו את מספר המכונות בכבישים כי אין להם יכולת בדיקה ואכיפה!

האגף טוען שאין לו מידע אך במקום לאסוף המידע טרם ההתיישרות לפתרון המוצע, מגיע למסקנות שאינן מבוססות. האגף לביטחון מים וודאי לא בדק ואיני בטוח שמסוגל לבדוק את האיתנות הפיננסית של הספקים המקומיים ולהשוותה לאיתנות הפיננסית של המועצות האזוריות!

תעריפים וקרן שיקום

"חיוב שלא לפי התעריפים אינו מותיר מרווח מספק לשיקום התשתיות. כתוצאה מכך מחציתם לפחות אינם מפרישים סכומים לקרן שיקום ומסתמכים על מקורות חיצוניים מזדמנים לביצוע שיקום תשתיות אם בכלל"

לא מדויק, הרגולטור אפשר ליישובים מתוכננים לגבות פחות מתעריף תקנות, זאת ועוד במרבית המקרים היישובים מעלים את המרווח להספקת מים לחקלאות כדי ליצור מקור להשקעות.

הפטור מהפקדה לקרן שיקום הינו רגולטורי ביישובים המתוכננים, הרגולטור יכול לשנות קביעה זו. החשד שלי שהוא נמנע עד כה כדי לא להידרש להגדלת המרווח כפי שזה בוצע בשנים הראשונות של התאגוד העירוני.

אחזקת תשתיות

"בעיה ייחודית שניתן לראות במגזר המושבי והקיבוצי היא הצורך להתמודד עם הרחבות שחלקן משולב בין בתי היישוב וחלקן בשכונות נפרדות לעיתים עם מערכת מים נפרדת ואז יש תשתיות ברמות תחזוקה שונות בתוך אותו יישוב, לעיתים באספקה נפרדת של שירותי מים, וכפועל יוצא פחתי מים שונים באזורים שונים ביישוב"

טענה מקוממת בלשון המעטה, התשתיות והפחתיים ביפו ובשכונות הדרומיות של ת"א לדוגמה וודאי זהים לאלו של כל העיר!!! במ

"אינם בעלי איגום ונסמכים על איגום מחברת מקורות"

כיצד מעבר להספקה ע"י המועצה תפתור בעיה של תשתיות מבזרות שאינן מחוברות ביניהן? למרבית הספקים/מפיקים יש אוגר אופרטיבי, לספקים שרוכשים מים ממקורות אין – הקמת איגום לכל ישוב אינה מוצדקת כלכלית.

ציות לרגולציה

"אחוז הציות לחובת הדיווח בישובים המתוכננים (קיבוצים ומושבים) עומד על כמעט 100% אצל יתר ספקי המים במרחב הכפרי שיעור הציות עומד על כ-60%, כאשר היישובים הגדולים יותר, יישובים הקהילתיים ואגודות המים הגדולות במגזר הערבי מעבירות דיווחים, לעומתם ספקי המים הקטנים וספקי המים רק לחקלאות ממעטים להעביר דיווחים."

היא הנותנת, באם כך מה מועיל השינוי המוצע!

*יש לציין שניתן לראות תופעה נוספת שמתפתחת בשנים האחרונות. מדובר בתהליך שבו אגודות מים גדולות שפעולותיהן המרכזיות הן בפיתוח מקורות מים, בהפקה ובאספקה לחקלאות, נכנסות לפעול בתחום אספקת המים לבית. אגודות מים אלו לוקחות על עצמן את הטיפול בחלק מין הממשקים עם גורמי הרגולציה ויתכן שגם בהיבטים נוספים של ניהול האספקה לצרכנים בתוך היישובים. כל זאת, מבלי לקחת את האחריות החוקית הנובעת."

מה ההבדל לעניין האחריות בין מט"ש אשקלון לדוגמא, שמתפעל ע"י מקורות ו/או מערך גביה של מועצה אזורית שמתפעל ע"י חברה כדוגמת מגע"ר?

גם שם במקרים רבים "הקבלן" עומד בקשר עם גורמי הרגולציה.

חשוב לעודד פעילות זו ולאפשר לאגודות המים לפעול בתחום ולא רק לחברות של מועצות אזוריות.

שרות לצרכן

"ספקים קטנים שאחראים לאספקת מים ביישוב בודד מתקשים לספק רמת שירות נאותה לצרכן."

רמת השירות לצרכן ככלל בישובים המתוכננים טובה לאין ערוך מרמת השירות של המועצות האזוריות וודאי של תאגידי המים, הן בנגישות הצרכן לגורמים האחראים והן בפתרון בעיות, כנראה כותבי ההמלצות לא פנו בבעיה לתאגיד מים עירוני.

מאפייני התשתיות

"ההתיישבות הכפרית מתאפיינת בבניה צמודת קרקע ומגרשים גדולים. כתוצאה מכך, עלות התשתיות ביחס לכמות המים שעוברת בהם היא גבוהה יותר מיחס זה בעת שמדובר בתשתית לאספקה לבניה עירונית רוויה. מכאן עולה שעלות ההון למ"ק לאספקת השירותים במרחב הכפרי היא גבוהה יותר מהעלות במרחב העירוני."

ניתוח נכון והיכן המסקנה המתבקשת - הגדלת מרווח הספק, ואכן כחלק מהצעת האסדרה הרשות מציעה להגדיל את מרווח הספק מה מונע מהרשות לבצע את זאת לכל הספקים המקומיים בכפוף להפקדה לקרן שיקום?

העברת מידע בין ספק שירותי מים לספק שירותי ביו

"פיצול השירותים במסלולים הללו יוצר קושי לצרכן, שלעתים דרש לפעול מול שני ספקים שונים. כמו כן עלולים להיווצר עיוותים וטעויות בחשבונות. ופערי המידע אף יוצרים קושי בתכנון מתאום של התשתיות ובהתנהלות יעילה לפיתוח התשתיות."

ראשית, גם הצרכן בתאגיד עומד מול שני נותני שירות, ארנונה עירייה, מים וביוב-תאגיד. שנית, מדובר בעניין פשוט יחסית לפתרון, עובדה שגם לדעת מחברי הדוח בחלק גדול מהמקרים יש מסלול דיווח יעיל בין הספקים שניתן להחיל על כולם. הטענה לקושי בתכנון תשתיות כאשר התשתיות של המים והביוב אינן זהות במצב הקיים ולא תהיינה זהות גם במתווה המוצע, לא מובנת כלל.

החיסרון לקוטן

הנחת העבודה שאיגום מספר רב של ישובים יוצר יתרון לגודל, שגויה. כאמור, ביזור התשתיות והעדר חיבור תשתיות בין הישובים מעקרים את עיקר היתרון לגודל, זאת ועוד, גם המועצה לעת תקלה תזמין את הקבלן "דראושה" או מקבילו אף בתדירות גבוהה יותר מאשר הישוב המתוכנן שנסמך בחלק מהמקרים לתיקונים קלים על ציוד של ענפי החקלאות.

היתרון בגביה מרוכזת מתבטל מול רמת הגביה הטובה בישובים המתוכננים.

השוואה בין חלופות

"הצורך שהספק יהיה גוף ציבורי המייצג את צרכני המים"

אני תיקווה שהידיים של מי שרשם את זה כפרמטר ראשון לבחינה בין חלופות רעדו מעט, התאגיד העירוני מייצג את הצרכנים? המועצה האזורית מייצגת את התושבים? ממתי נולד הצורך הזה? בכל ישוב מתוכנן זהות האינטרסים בין הצרכנים לבין האגודה עולה עשרות מונים על זהות האינטרסים של המועצה עם תושביה.

הספקת מים חקלאים בתחום המחנה

העברת הספקה של מים למטרות בית למועצה והשארת הספקה החקלאית בידי הישובים תיצור בעיה ניהולית מהותית, כיום בחלק לא מבוטל של המושבים כל המים החקלאים מצויים בתחומי המחנה ונסמכים על אותן תשתיות יחד עם המים לבית, וע"כ למעשה כל הספקת המים החקלאים תעבור למועצה.

זאת ועוד, במושבים להם מספר סוגי מים חקלאים מחייבים את החקלאים בתעריף ממוצע, (כדי שחבר שהחלקה שלו מצויה בתחום רדיוס מגן לא ישלם תעריף גבוה מהותית מחבר שצורך מי קולחים לדוגמא) המועצה כמובן תחייב אותו בתעריף תקנות שפירים בעוד השכן שלו יחויב ע"י האגודה בתעריף קולחים.

סיכום אפשרויות העברת הנכסים לחברה בבעלות המועצה

בניגוד להתאגדות העירונית שם פדה התאגיד את הנכסים בחלקו בתשלום ובחלקו במניות בתאגיד-דיבידנדים עתידיים, כאן מוצע להעביר הנכסים ללא תמורה.

מוצעת חלופה שלכאורה קלה ליישום, משתלטים ללא תמורה על נכסים שהושקע בהם ממון רב.

בכל הכבוד, הקושי ביישום לא אמור להיות סיבה להפקעת רכוש בחסות הרגולטור.

סיכום

1. אמות המידה שלאורם נבחנו החלופות מבוססות בחלקן על התרשמויות ולא על עובדות. ועל כן שקלול היתרונות והחסרונות של החלופות מוטה.
2. ביזור התשתיות במספר גדול של ישובים מאיין את היתרון לגודל.
3. טיב השירות של המועצות שמספקות שירותי ביוב ובחלקן גם מים נמוך משמעותית מהשירות בישובים המתוכננים.
4. פיצול הספקת מים לחקלאות בין מועצה לבין האגודה החקלאית ייצר בעיה חדשה הן מול הצרכנים החקלאים והן בפיצול האחראיות בתחזוקת התשתיות.
5. מרווח הספק – ע"פ הכללים המוצעים בכוונת הרשות להגדיל את מרווח הספק למועצות כדי לגשר על מאפיין התשתיות במרחב הכפרי ולשקם תשתיות, אין שום סיבה שמרווח זה לא ינותן לישובים מתוכננים שגם ע"פ המיתווה המוצע ימשיכו לספק את השירות.
6. אגודות אזוריות – אין למנוע מאגודות המים להם התמחות, יכולת ביצוע ואיתנות פיננסית לאגם מספר ישובים להספקת מים גם למטרות בית באותן תנאים שמוצעים לחברות של המועצות האזוריות.
7. תשלום בגין נכסים – נדרש להעביר את הנכסים במודל דומה לזה שבוצע ברשויות המקומיות, ללא קשר לכך שיש ישובים שהעבירו נכסים טרם ההסדרה למועצות, ניסיון להתיישר ל"צדק חלוקתי" לפי המכנה המשותף הנמוך ביותר-אפס תמורה – הינו ניסיון לבצע מחטף בחסות הרגולציה שאסור שיאושר ע"י מועצת רשות המים.

אבקש להופיע בפני מועצת רשות המים לשימוע.

בכבוד רב,

צ'סנר יעקב,